

**ZARZĄDZENIE NR 2/2026
BURMISTRZA MIASTA I GMINY BUSKO-ZDRÓJ**

z dnia 2 stycznia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego Publicznego Żłobka
„Malucholandia” w Busku-Zdroju**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), art. 6d ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798 z późn. zm.) w związku z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882), zarządzam, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny Publicznego Żłobka „Malucholandia” w Busku-Zdroju w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Z dniem 31 grudnia 2025 r. traci moc Zarządzenie nr 88/2024 Burmistrza Miasta i Gminy Busko-Zdrój z dnia 29 kwietnia 2024 r. w sprawie przyjęcia planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego realizowanego w Publicznym Żłobku „Malucholandia” w Busku-Zdroju.

§ 3. Wykonanie zarządzenia powierza się Dyrektorowi Publicznego Żłobka „Malucholandia” w Busku-Zdroju.

§ 4. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 r.

Burmistrz Miasta i Gminy
Busko-Zdrój

Jerzy Szydłowski

PLAN OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZO- EDUKACYJNY

Publicznego Żłobka „Malucholandia” w Busku - Zdroju

Niniejszy dokument oparty został na:

- 1) Rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2024 r, w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3;
- 2) Ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Spis treści:

I.	Wstęp i akceptacja Planu OWE przez podmiot prowadzący (standard 1.2.2)	3
II.	Specyfika instytucji – wizytówka żłobka (standard 1.2.1)	4
III.	Realizacja Konwencji o prawach dziecka w żłobku	5
IV.	Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne (standard 1.1.1)	9
V.	Metody pracy z dziećmi (standard 1.1.2)	10
VI.	Harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia (standard 1.1.3)	13
VII.	Planowane aktywności (standard 1.1.4)	14

I. Wstęp i akceptacja Planu OWE przez podmiot prowadzący (standard 1.2.2)

Podstawowym celem działalności Żłobka jest wspieranie rodziców w opiece i wychowaniu dzieci, ale przede wszystkim zapewnianie dziecku możliwości uczenia się poprzez zabawę oraz opiekę w czasie, gdy rodzice nie mogą jej sprawować osobiście tj. w czasie, gdy są w pracy. Odpowiednio przygotowana kadra pomaga dziecku jak najszybciej się rozwijać, zdobywać nowe umiejętności społeczne, takie jak praca w grupie, nawiązywanie relacji z innymi dziećmi oraz uczyć się samodzielnej zabawy.

Żłobek funkcjonuje w oparciu o akty prawne oraz dokumenty regulujące podstawowe warunki opieki nad dziećmi. Dokumentacja formalna i merytoryczna Żłobka jest podstawą spójności działań całego personelu. Dzięki temu zespół zna cele, zadania oraz ważne dla wszystkich wartości w zakresie pracy z dzieckiem i rodziną. Dokumenty są też podstawą do udoskonalania pracy Żłobka.

Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny zawiera sposób realizacji standardów, z jednoczesnym uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dzieci i zachowaniem elastyczności pozwalającej osobom sprawującym opiekę na takie sprawowanie opieki nad dziećmi, które uwzględni ich liczebność, wiek, niepełnosprawność, wymagania szczególnej opieki, uwarunkowania społeczne i kulturowe oraz rozwój psychomotoryczny.

Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny jest podstawą codziennej pracy z dziećmi, którego realizacja zapewnia osiągnięcie standardów jakości tej pracy.

Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny jest akceptowany przez organ prowadzący – Gminę Busko – Zdrój i jest podstawowym dokumentem określającym sposób sprawowania opieki nad dziećmi w Publicznym Żłobku „Malucholandia” w Busku-Zdroju.

II. Specyfika instytucji – wizytówka żłobka (standard 1.2.1)

1. **Nazwa instytucji:** **PUBLICZNY ŻŁOBEK „MALUCHOLANDIA” W BUSKU -ZDRÓJU**

a) Organ Prowadzący: Gmina Busko-Zdrój.

b) Nr wpisu do rejestru: 23397/Z.

2. **Lokalizacja:**

a) Adres: ul. Różana 2, 28-100 Busko-Zdrój.

b) Dostęp do środków transportu: żłobek znajduje się w centrum miasta, w odległości około pół kilometra od dworca autobusowego. Wokół żłobka wyznaczone są miejsca parkingowe dla rodziców dzieci uczęszczających do żłobka.

c) Bliskość terenów zielonych (opis dostępu do parków, lasu): żłobek umiejscowiony jest w pobliżu terenów rekreacyjnych „Glinianki” – pobliskiego zadrzewionego parku, na którym wydzielony jest ogrodzony, dostosowany do wieku i możliwości dzieci plac zabaw.

3. **Struktura i zasoby:**

a) Liczba dostępnych miejsc: 73.

b) Grupy wiekowe: 3 grupy wiekowe.

Każda grupa dzieci zaopiekowana jest przez wykwalifikowaną kadrę opiekunów, w odpowiedniej ilości względem liczby dzieci w danej grupie. W żłobku zapewniona jest opieka pielęgniarzy.

c) Dostępność specjalistycznych sal: żłobek nie posiada dodatkowych sal specjalistycznych.

d) Przestrzeń zewnętrzna: żłobek jest w bardzo bliskiej odległości terenów rekreacyjnych „Glinianki”, na których wydzielony jest plac zabaw należący do żłobka.

4. **Kierownictwo i kontakt:**

a) Dyrektor: mgr Agnieszka Rady, tel. 41 2605707.

b) Osoby kontaktowe: Magdalena Śliwa, sekretariat, tel. 41 2605705, e-mail: zlobek@oswiata.busko.pl

5. **Bezpieczeństwo i dostosowanie do potrzeb dzieci:**

a) **Dostosowanie obiektu** (dla dzieci niepełnosprawnych).

W wymiarze architektonicznym: do żłobka można dojechać samodzielnie lub środkami komunikacji publicznej. Parking obok budynku posiada dwa miejsca postojowe przeznaczone dla pojazdów osób z niepełnosprawnościami. Budynek jak i pomieszczenia są dostosowane do użytkowania przez osoby niepełnosprawne. Budynek jest parterowy – jednopiętrowy, a dla osób niepełnosprawnych przewidziano i odpowiednio przystosowano wejście od strony północnej i zachodniej. Wejście główne bez schodów, na równym poziomie z chodnikiem przystosowane jest dla wózków inwalidzkich jak i dziecięcych. Przy wejściu od strony północnej jest podjazd. Wszystkie drzwi mają szerokość nie mniejszą niż 90 cm.

W pomieszczeniach zlikwidowano bariery architektoniczne. Toalety przystosowane są również dla osób niepełnosprawnych. W korytarzach budynku znajdują się standardowe przejścia, z których mogą korzystać osoby niepełnosprawne. Aby wejść do budynku należy nacisnąć na dzwonek i poczekać na otwarcie. Budynek posiada ochronę przeciwpożarową w postaci wyposażenia, wyznaczonej drogi pożarowej oraz dróg ewakuacji.

b) **Monitoring:** żłobek posiada całodobowy monitoring wizyjny zewnętrzny jak i wewnętrzny poza miejscami zabronionymi prawnie. Administratorem systemu monitoringu jest Publiczny Żłobek „Malucholandia” w Busku-Zdroju reprezentowany przez Dyrektora Żłobka. Monitoring stosowany jest w celu ochrony mienia oraz zapewnienia bezpieczeństwa na terenie placówki.

6. **Programy edukacyjne i opiekuńcze:**

a) Rodzaje aktywności: programy edukacyjne i opiekuńcze w żłobku mają na celu:

- zapewnienie opieki, stymulowanie rozwoju psychoruchowego, rozwijanie umiejętności społecznych i emocjonalnych, wspieranie samodzielności i poznawania świata.

Programy te opierają się na wytycznych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, a także inspirują się metodami pedagogicznymi (np. Montessori, RIE, Sherborne). Głównym narzędziem nauki jest zabawa i codzienne doświadczenia.

b) Dostęp do specjalistów (psychologa, logopedy, terapeuty): żłobek współpracuje

z fizjoterapeutami i terapeutami sensoryki integracyjnej (zajęcia ruchowe z elementami Weroniki Sherborne).

Opiekunki są przeszkolone pod kontem logopedii oraz logorytmikii. Psycholog i logopeda dostępny jest w żłobku na zaproszenie z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Busku-Zdroju.

III. Realizacja Konwencji o prawach dziecka w żłobku

PRAWA DZIECKA W KONWENCJI O PRAWACH DZIECKA		PRZYKŁADY REALIZACJI PRAW DZIECKA W ŻŁOBKU
Art. 2	Prawo do niedyskryminacji. Każde dziecko, niezależnie od rasy, koloru skóry, płci, języka, religii, poglądów politycznych, statusu majątkowego, niepełnosprawności, cenzusu urodzenia, powinno być traktowane równo i sprawiedliwie.	1. W codziennych kontaktach z dziećmi personel: • zwraca się do wszystkich dzieci z takim samym szacunkiem i życzliwością; • unika porównywania dzieci, stawia każdemu indywidualne, dostosowane do jego możliwości wymagania; • równo rozdziela uwagę i czas poświęcany poszczególnym dzieciom, nie faworyzuje ani nie pomija nikogo; • dba, by wszystkie dzieci miały równy dostęp do zabawek, pomocy dydaktycznych, sprzętu itp.; • reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji wśród dzieci (np. wykluczanie z zabawy, przezywanie), konsekwentnie je wyjaśnia i im przeciwdziała. 2. W organizacji zajęć i przestrzeni: • zajęcia są planowane tak, by wszystkie dzieci mogły w nich aktywnie uczestniczyć, niezależnie od pochodzenia, płci, sprawności itp.; • pomoce dydaktyczne, książki, dekoracje przedstawiają różnorodność (np. pokazują osoby różnych ras, kultur, o różnej sprawności); • organizowane są zajęcia i zabawy, które osławiają dzieci z różnorodnością i uczą szacunku wobec odmienności (np. zabawy o tradycjach innych kultur, spotkania z osobami z niepełnosprawnościami); • personel unika stereotypowych podziałów (np. na zabawy „dla chłopców” i „dla dziewczynek”). 3. We współpracy z rodzicami personel: • okazuje szacunek wobec różnorodności rodzin dzieci (np. różne struktury rodzinne, pochodzenie etniczne, status ekonomiczny); • przekazuje informacje dla rodziców w sposób zrozumiały, z uwzględnieniem ewentualnych barier językowych; • reaguje na wszelkie przejawy dyskryminacji ze strony rodziców, wyjaśnia politykę równego traktowania obowiązującą w żłobku,
Art. 3	Nadrzędność najlepszego interesu dziecka. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka	1. W kontaktach z dziećmi personel: • w codziennych sytuacjach (w szczególności toaleta, posiłki, odpoczynek) dostosowuje swoje działania do potrzeb i możliwości dzieci; • planuje zajęcia i zabawy z uwzględnieniem wieku, potrzeb rozwojowych i zainteresowań dzieci; • dostosowuje tempo i formę zajęć do możliwości dzieci, nie forsuje realizacji planu kosztem dobrostanu dzieci; • reaguje na indywidualne potrzeby dzieci (np. potrzeba snu, jedzenia, bliskości), nie trzyma się sztywno harmonogramu; • dba o bezpieczne i stymulujące środowisko, dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości rozwojowych dzieci; • w sytuacjach konfliktowych między dziećmi kieruje się dobrem każdego z nich, nie stosuje kar. 2. We współpracy z rodzicami personel: • traktuje rodziców jako partnerów w opiece nad dzieckiem, regularnie się z nimi komunikuje; • w przypadku rozbieżności zdań stara się wypracować rozwiązania, które będą najlepsze dla dziecka; • z rozwagą podchodzi do prośb rodziców, które mogą nie być zgodne z interesem dziecka (np. zostawienie chorego dziecka w placówce). 3. W decyzjach administracyjnych: • przy tworzeniu budżetu żłobka priorytetowo traktowane są wydatki bezpośrednio wpływające na jakość opieki nad dziećmi; • w procesie rekrutacji personelu kluczowym kryterium są kompetencje i postawa wobec dzieci; • harmonogram pracy personelu jest układany tak, by zapewnić dzieciom poczucie bezpieczeństwa i stałości personelu.
Art. 5	Poszanowanie odpowiedzialności,	Postępowanie personelu a) Przy rekrutacji dziecka do żłobka:

	praw i obowiązków rodziców lub opiekunów prawnych odnośnie do zapewnienia dziecku odpowiedniego ukierunkowania i wsparcia w korzystaniu z praw przyznanych mu w Konwencji.	• rodzice otrzymują pełną informację o misji, wartościach, programie i funkcjonowaniu żłobka; • personel zbiera od rodziców szczegółowe informacje o dziecku, jego przyzwyczajeniach, potrzebach, wyzwaniach rozwojowych itp.; • wspólnie z rodzicami ustalany jest plan adaptacji dziecka do żłobka, z poszanowaniem tempa i stylu przystosowywania się dziecka; • rodzice są informowani o przysługujących im prawach (np. do informacji, do wyrażania opinii, do składania skarg) oraz o oczekiwaniach żłobka wobec nich. b) W codziennej komunikacji i współpracy: • personel regularnie informuje rodziców o postępach, sukcesach i ewentualnych trudnościach dziecka, używając zrozumiałego, pozbawionego żargonu języka; • rodzice są zachęceni do dzielenia się swoimi obserwacjami, opiniami i sugestiami dotyczącymi funkcjonowania dziecka i pracy żłobka; • wszelkie decyzje dotyczące dziecka (np. dotyczące diety, odpoczynku) są podejmowane w porozumieniu z rodzicami, z poszanowaniem ich zdania (o ile nie zagraża to dobru dziecka); • personel oferuje rodzicom porady i wskazówki wspierające rozwój i wychowanie dziecka, ale czyni to z szacunkiem wobec ich autonomii i bez narzucania swojego zdania. c) W rozwiązywaniu problemów i konfliktów: • wszelkie problemy (np. dotyczące zachowania dziecka, nieporozumień z personelem) są niezwłocznie i otwarcie komunikowane rodzicom; • personel wraz z rodzicami szuka przyczyn problemów i możliwych rozwiązań, doceniając wiedzę rodziców o ich dziecku; • w przypadku konfliktu między rodzicami, a personelem dyrektor żłobka działa jako mediator, dbając o wysłuchanie obu stron i wypracowanie rozwiązania służącego przede wszystkim dobru dziecka; • żłobek wspiera rodziców w uzyskaniu dostępu do zewnętrznego wsparcia (np. psychologa, mediatora), jeśli jest to potrzebne do rozwiązania problemu.
Art. 6	Niezbywalne prawo do życia i rozwoju. Każde dziecko ma przyrodzone prawo do życia, a państwo ma obowiązek zapewnić jego przetrwanie i rozwój.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom zgodnie z Polityką bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i profilaktyki 1. Planowanie i realizacja planów opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnych (OWE) • Plany bazują na aktualnej wiedzy na temat rozwoju dziecka i uwzględniają wszystkie sfery rozwoju (fizyczną, poznawczą, emocjonalną, społeczną). • Plany są dostosowane do wieku, potrzeb i możliwości dzieci, przewidują zarówno działania wspólne dla całej grupy, jak i indywidualizację pracy z każdym dzieckiem. • Codzienne aktywności (zabawy, zajęcia, czynności pielęgnacyjne itp.) są planowane i realizowane w taki sposób, by maksymalizować szanse rozwojowe dzieci. • Rozwój dzieci jest regularnie monitorowany i dokumentowany, a Plany OWE są modyfikowane na podstawie zebranych informacji. 2. Organizacja przestrzeni i wyposażenia • Przestrzeń instytucji opieki jest zaaranżowana w sposób bezpieczny, estetyczny i stymulujący dla dzieci. • Dzieci mają dostęp do różnorodnych pomocy edukacyjnych, zabawek, książek itp., adekwatnych do ich etapu rozwoju i zainteresowań. • Przestrzeń i wyposażenie są regularnie adaptowane do zmieniających się potrzeb i możliwości dzieci. • Żłobek dysponuje niezbędnymi materiałami i pomocami do wspomagania rozwoju dzieci o specjalnych potrzebach (takich jak np. pomoce dla dzieci z deficytami sensorycznymi). 3. Współpraca z rodzicami • Personel regularnie informuje rodziców o postępach rozwojowych ich dzieci, używając obiektywnych, bazujących na obserwacji danych. • Rodzice są angażowani w planowanie i realizację działań wspierających rozwój ich dzieci (np. poprzez konsultacje w sprawie indywidualnego planu rozwoju). • Żłobek oferuje rodzicom edukację i wsparcie w zakresie wspierania rozwoju dzieci w warunkach domowych (np. warsztaty, materiały informacyjne). • W przypadku zauważenia niepokojących sygnałów dotyczących

		rozwoju dziecka personel delikatnie i taktownie informuje o tym rodziców i oferuje wsparcie w podjęciu odpowiednich działań. 4. Współpraca z zewnętrznymi specjalistami • W razie potrzeby (np. w przypadku podejrzenia opóźnień lub zaburzeń rozwojowych) żłobek jest otwarty na współpracę z zewnętrznymi specjalistami (np. psychologiem, logopedą, fizjoterapeutą). • Personel jest otwarty na pracę specjalistów, którzy prowadzą obserwacje i diagnozują dzieci w żłobku oraz konsultują z personelem pracę z dziećmi o specjalnych potrzebach rozwojowych. • Żłobek wspiera rodziców w uzyskaniu specjalistycznej pomocy dla dziecka (np. poprzez kierowanie do odpowiednich instytucji, pomoc w załatwieniu formalności).
Art. 8	Prawo do tożsamości.	1. W procesie rekrutacji i zapisu dziecka do placówki: Żłobek zbiera tylko te dane osobowe dziecka i rodziców, które są niezbędne do zapewnienia opieki i spełnienia wymogów prawnych; • dane są przechowywane w bezpieczny sposób, zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych; • żłobek respektuje prawo rodziców do wglądu w dane i do ich aktualizacji. 2. W codziennych interakcjach z dziećmi personel: • używa poprawnych imion i nazwisk dzieci, nie nadaje przezwisk ani nie skraca imion bez zgody dziecka i rodziców; • nie ujawnia danych osobowych czy sytuacji rodzinnej dziecka osobom nieuprawnionym; • reaguje na przejawy dyskryminacji czy dokuczania związane z tożsamością dziecka (np. z powodu innego brzmienia imienia, koloru skóry); • planuje i realizuje aktywności związane z budowaniem tożsamości dziecka jako osoby, członka rodziny i swojego kręgu kulturowego.
Art. 12	Prawo dziecka do uczestniczenia w decyzjach, które go dotyczą w zakresie odpowiadającym jego możliwościom.	1. W codziennych kontaktach z dziećmi personel: • zapewnia przyjazną, bezpieczną atmosferę, sprzyjającą spontanicznej ekspresji dzieci; • aranżuje przestrzeń w taki sposób, aby była dostosowana do potrzeb i możliwości dzieci, stymulowała ich aktywność i chęć eksplorowania (np. łatwy dostęp do zabawek, książek, materiałów plastycznych); • dba o to, aby dzienny rozkład zajęć przewidywał czas zarówno na aktywności inicjowane przez dorosłych, jak i na swobodną zabawę dzieci; • w miarę możliwości proponuje zajęcia i zabawy w małych grupach lub indywidualnie, co ułatwia obserwację i wsłuchanie się w komunikaty poszczególnych dzieci; • umożliwia różnorodne formy ekspresji dostosowane do poziomu rozwoju dzieci (słowne, ruchowe, plastyczne, muzyczne), które ułatwiają im wyrażanie siebie; • jest uważny na wszelkie sygnały wysyłane przez dziecko: słowa, dźwięki, gesty, wyraz twarzy, pozycję ciała, sposób poruszania się, reakcje emocjonalne; • stara się zrozumieć, co dziecko komunikuje poprzez swoje zachowanie (np. płacz może oznaczać głód, zmęczenie, ból, tęsknotę za rodzicem; odwracanie głowy – niechęć do jedzenia lub interakcji; uśmiech, wokalizacje – zadowolenie, chęć zabawy); • bierze pod uwagę kontekst sytuacyjny oraz wiedzę o dziecku (np. jego temperament, przyzwyczajenia, wcześniejsze doświadczenia); • w razie wątpliwości co do interpretacji zachowania dziecka konsultuje się z innymi opiekunami, specjalistami, rodzicami; • dokumentuje istotne obserwacje dotyczące sposobów komunikowania się poszczególnych dzieci (w dziennikach obserwacji, kartach rozwoju); • zawsze reaguje na sygnały wysyłane przez dziecko, pokazując mu, że jest ono ważne i słyszane (np. przez kontakt wzrokowy, uśmiech, gest, słowo); • dostosowuje swoją reakcję do rodzaju komunikatu i potrzeb dziecka (np. przytula, gdy dziecko płacze; podaje zabawkę, o którą prosi; odsuwa na bok jedzenie, gdy odwraca od niego głowę); • nazywa słowami emocje i potrzeby wyrażane przez dziecko (np.: „Widzę, że jesteś smutny, bo mama wyszła”; „Chcesz tę czerwoną piłkę, o proszę”); • w przypadku konfliktów między dziećmi daje każdemu z nich możliwość „wypowiedzenia się” w swojej sprawie na miarę swoich możliwości, nie
Art. 13	Prawo do swobodnej wypowiedzi, swobody poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu wybranego/preferowanego przez dziecko.	

		bagatelizując perspektywy żadnego z nich; • włącza dzieci w podejmowanie prostych decyzji, dając im możliwość wyboru (np.: „chcesz bawić się klockami czy układać puzzle?”); • szanuje decyzje dziecka, nawet jeśli są niezgodne z preferencjami dorosłego, o ile nie zagrażają bezpieczeństwu lub zdrowiu dziecka, np. brak zainteresowania zabawą inicjowaną przez dorosłego; • dostosowuje komunikację do poziomu rozwojowego dziecka. 2. We współpracy z rodzicami personelu: • rozmawia z rodzicami o sposobach komunikacji ich dziecka, typowych dla niego reakcjach, preferencjach; • informuje rodziców o zaobserwowanych u dziecka postępach lub trudnościach w zakresie komunikacji; • zachęca rodziców do stwarzania dziecku w domu przestrzeni do swobodnej ekspresji, uważnego słuchania, adekwatnego reagowania na komunikaty dziecka; • w razie zauważenia niepokojących symptomów w rozwoju mowy lub komunikacji dziecka wspiera rodziców poprzez propozycję działań, które mogą podjąć, np. poprzez wskazanie miejsc w najbliższej okolicy zapewniających wsparcie logopedyczne.
Art. 19 i Art. 34	Ochrona dzieci przed wszelkimi formami przemocy fizycznej bądź psychicznej, krzywdy lub zaniedbania, złego traktowania lub wyzysku, w tym wykorzystywania w celach seksualnych.	Żłobek ma stworzoną i realizuje politykę ochrony dzieci • ma stworzone i wdrożone procedury zapobiegania, rozpoznawania i reagowania na przemoc, • ma opracowany i wdrożony kodeks etyczny, który jasno określa zasady postępowania personelu, w tym absolutny zakaz stosowania jakichkolwiek form przemocy, • zapewnia personelowi szkolenia z zakresu ochrony dzieci przed przemocą, • regularnie prowadzi zajęcia i aktywności promujące wartości szacunku, empatii, nieagresywnego rozwiązywania konfliktów, • personel jest wyczulony na potencjalne oznaki doświadczania przez dziecko przemocy, takie jak: zmiany w zachowaniu, smutek, lęk, agresja, wycofanie, urazy fizyczne, • w przypadku zaobserwowania lub uzyskania informacji o przemocy wobec dziecka personel natychmiast zapewnia dziecku bezpieczeństwo i wsparcie, a dyrektor żłobka jest niezwłocznie informowany o sytuacji i podejmuje decyzje o dalszych krokach, w tym o powiadomieniu odpowiednich służb (policja, pomoc społeczna, sąd rodzinny), • żłobek ściśle współpracuje z tymi służbami w procesie wyjaśniania sprawy i pomocy dziecku i rodzinie, • dziecku zapewniana jest odpowiednia pomoc psychologiczna i wsparcie w radzeniu sobie z doświadczeniem przemocy, • wszystkie przypadki podejrzenia lub stwierdzenia przemocy są szczegółowo dokumentowane, z zachowaniem poufności danych. Dzieci są uczone zasad bezpieczeństwa osobistego, asertywności, radzenia sobie w trudnych sytuacjach – stosownie do ich wieku i możliwości. Rodzice są informowani o polityce żłobka dotyczącej ochrony dzieci i angażowani w działania profilaktyczne.
Art. 23	Prawo dziecka z niepełnosprawnością do pełnego i godnego życia w warunkach honorujących jego godność, umożliwiających osiągnięcie niezależności i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.	Żłobek jest dostępny i przystosowany do potrzeb dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności • Wartością jest różnorodność, a każde dziecko czuje się szanowane i włączone do życia instytucji. • Instytucja opieki zapewnia personelowi szkolenia i zasoby niezbędne do efektywnej pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami. • Dla dzieci z niepełnosprawnościami tworzy się we współpracy z rodzicami indywidualne plany wspierania rozwoju. • Wszystkie dzieci są traktowane z szacunkiem i bez dyskryminacji ze względu na poziom sprawności. • Metody pracy i komunikacji są dostosowywane do potrzeb i możliwości poszczególnych dzieci. • Sukcesy i postępy dzieci z niepełnosprawnościami są dostrzegane i celebrowane na równi z osiągnięciami innych dzieci.
Art. 27	Prawo każdego dziecka do poziomu	• Przestrzeń żłobka jest zaaranżowana w sposób wspierający różne obszary rozwoju dzieci (fizyczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny)

	życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu i społecznemu.	itp.). • Dzieci mają dostęp do różnorodnych stref tematycznych, motywujących do zabawy i uczenia się (np. strefa czytelnicza, konstrukcyjna, artystyczna, przyrodnicza itp.). • Meble i wyposażenie są dostosowane do wzrostu i możliwości dzieci, pozwalają na samodzielność i rozwijają różne umiejętności. • W aranżacji przestrzeni wykorzystywane są zarówno gotowe pomoce edukacyjne, jak i materiały naturalne, zachęcające do eksploracji i kreatywności. • Plan dnia jest zbalansowany, uwzględnia zarówno aktywności inicjowane przez dorosłych, jak i czas na swobodną zabawę dzieci. • Zajęcia są planowane całościowo, z uwzględnieniem wszystkich sfer rozwoju. • Stosowane są różnorodne metody pracy, odpowiednie do wieku i możliwości dzieci. • Dzieci mają wiele okazji do uczenia się przez doświadczanie, eksperymentowanie, samodzielne odkrywanie. • Codzienne rutyny (posiłki, odpoczynek, toaleta) są traktowane jako okazje do rozwijania samodzielności, zdrowych nawyków, umiejętności społecznych. • Plan dnia uwzględnia zarówno aktywności w budynku, jak i na świeżym powietrzu, ruch i odpoczynek, działania grupowe i indywidualne. • Personel regularnie komunikuje się z rodzicami na temat rozwoju i potrzeb ich dzieci. Informacje są wymieniane codziennie przy przyprowadzaniu i odbiorze dziecka z placówki, a także podczas regularnych spotkań indywidualnych. • Rodzice są zaangażowani w proces planowania i realizacji działań wspierających rozwój ich dzieci. Ich sugestie i obserwacje z domu są włączane do pracy instytucji opieki. • Żłobek oferuje rodzicom edukację i wsparcie w tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi dzieci w warunkach domowych (np. warsztaty, materiały informacyjne). • W razie zauważenia szczególnych potrzeb lub trudności rozwojowych dziecka personel delikatnie i taktownie omawia to z rodzicami i wspólnie planuje odpowiednie działania wspierające.
Art. 28/29	Prawo do edukacji. Nauka dziecka ukierunkowana na: rozwijanie w jak najpełniejszym zakresie: osobowości, talentów oraz zdolności intelektualnych i fizycznych dziecka; rozwijanie w dziecku szacunku dla praw człowieka /tożsamości kulturowej; przygotowanie dziecka do odpowiedzialnego życia w wolnym społeczeństwie, w duchu zrozumienia, pokoju, tolerancji, równości płci oraz przyjaźni; rozwijanie w dziecku poszanowania środowiska naturalnego.	• Zapewnienie warunków do bezpiecznego i nieskrępowanego rozwoju przede wszystkim poprzez eksplorację i doświadczanie w ramach realizowanych Planów OWE. • Plan OWE uwzględnia indywidualne zainteresowania i predyspozycje każdego dziecka, umożliwiając rozwijanie osobowości i talentów w różnorodnych formach aktywności intelektualnej, fizycznej i artystycznej. • Personel modeluje i nazywa zachowania oparte na szacunku wobec praw człowieka, empatii i trosce o innych, budując podstawy rozumienia godności każdej osoby. • W żłobku celebrowane są różne tradycje kulturowe reprezentowane przez dzieci i rodziny, rozwijają szacunek wobec tożsamości kulturowej i różnorodności. • Dzieci uczestniczą w sytuacjach uczących tolerancji, pokoju i równości: mogą podejmować wspólne decyzje, uczą się rozwiązywania konfliktów, mają równy dostęp do wszystkich aktywności niezależnie od płci. • Plan OWE obejmuje aktywności rozwijające poszanowanie środowiska naturalnego: obserwację przyrody, proste działania ekologiczne, kontakt z materiałami naturalnymi. • Dzieci mają możliwość wyrażania się w różnych formach komunikacji, uczestniczą w rozmowach rozwijających myślenie i zrozumienie świata, mają dostęp do wytworów kultury odpowiednich do wieku.

IV. Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne (standard 1.1.1)

Cele ogólne:

1. Spełnianie podstawowych potrzeb życiowych dzieci – fizjologicznych, potrzeby bezpieczeństwa, potrzeby uwagi i szacunku, przez stworzenie dzieciom optymalnych warunków codziennego pobytu;
2. Stwarzanie dzieciom warunków do:

- a) kształtowania umiejętności samoregulacji i samodzielności dzieci w zakresie samoobsługi oraz w kontaktach społecznych;
 - b) budowania relacji z innymi i umiejętności współdziałania w grupie rówieśniczej;
 - c) rozwoju umiejętności ruchowych umożliwiających skuteczne działanie w czasie pobytu w grupie;
 - d) rozwoju umiejętności komunikacji i gotowości do porozumiewania się w sprawach swoich potrzeb;
 - e) rozwoju ciekawości poznawczej i ekspresji twórczej w oparciu o codzienne doświadczenia.
3. Prowadzenie pracy z dziećmi z pełnym respektowaniem praw zawartych w Konwencji o prawach dziecka.

Cele szczegółowe:

1. zapewnienie przez osoby sprawujące opiekę komfortowej i bezpiecznej atmosfery;
2. zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
3. zagwarantowanie dziecku właściwej opieki z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
4. prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka;
5. pomoc rodzicom poprzez zapewnienie ich dzieciom opieki, wychowania, bezpieczeństwa, dobrego samopoczucia, ciepłej i serdecznej atmosfery;
6. zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej i wypoczynku oraz kształtowanie nawyków higienicznych;
7. rozwijanie dzieci przez prowadzenie zajęć opiekuńczo - wychowawczych i edukacyjnych w formie zabaw, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka, organizowanych zarówno w pomieszczeniach Żłobka jak poza nimi (na wolnym powietrzu);
8. zapewnienie pełnego bezpieczeństwa dzieciom podczas pobytu w Żłobku;
9. zapewnienie prawidłowej i fachowej opieki oraz wyżywienia zgodnie obowiązującymi normami;
10. zapewnienie doraźnej pomocy medycznej;
11. łagodnego przebiegu procesu adaptacji dziecka, w celu zwiększenia zaufania rodziców do instytucji opieki oraz zapewnienia właściwego rozwoju emocjonalnego dziecka;
12. przestrzegania zasad higieny, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb dzieci;
13. rozwój umiejętności motorycznych przez codzienne zabawy ruchowe, wspierające koordynację ruchowo-wzrokową;
14. rozwój umiejętności językowych przez nawiązanie werbalnej interakcji z dziećmi;
15. rozwój umiejętności samoobsługi;
16. rozwój kompetencji poznawczych i sensorycznych;
17. kształtowanie i treningu koncentracji i uwagi;
18. rozwój kreatywności dzieci przez stwarzanie możliwości samodzielnego badania różnorodnych obiektów, poznawania możliwości ruchowych swojego ciała, eksplorowania przestrzeni, tworzenia okazji do podejmowania decyzji i dokonywania wyborów;
19. rozwój kompetencji społecznych i emocjonalnych takich jak: budowanie pewności siebie u dziecka, rozwijanie umiejętności komunikacji społecznej, wchodzenie w interakcje z innymi osobami, nawiązywanie prawidłowych relacji społecznych i nabywanie szacunku dla innych osób;
20. zapewnienie codziennego pobytu na świeżym powietrzu przy sprzyjających warunkach atmosferycznych.

V. Metody pracy z dziećmi (standard 1.1.2)

Jednym z najważniejszych czynników pozytywnie wpływających na rozwój dzieci jest atmosfera wychowawcza oparta na życzliwości i akceptacji dla dziecięcych umiejętności, możliwości, zainteresowań i potrzeb, sprzyjająca kształtowaniu i utrwalaniu u dzieci wysokiej samooceny i wiary w siebie na bazie osiągniętych przez dzieci, a dostrzeganych przez opiekunki, większych lub mniejszych sukcesów, postępów w umiejętnościach, wiedzy i zachowaniu. Pozwala ona także na dostosowywanie do ich możliwości oraz motywowanie dzieci do działania. Kolejnym czynnikiem są zasady organizacji opieki w żłobku, oparte na współpracy z rodzicami oraz innymi opiekunkami i pielęgniarką.

1. Kluczowe elementy metodyki pracy z dziećmi:

- a) Relacje z dziećmi
Opiekunki tworzą responsywne i wzajemne relacje z dziećmi oparte na szacunku. Dbają o ciepłą i domową atmosferę w żłobku, pełniąc funkcję łącznika między placówką a domem. Placówka stara się, żeby dzieci zajmowały się te same osoby, ponieważ sprzyja to rozwijaniu bezpiecznych relacji między małą grupą dzieci a opiekunką.
- b) Ścisła współpraca z rodzicami
Aby rozwijać nabywanie doświadczeń przez dzieci, personel musi współpracować z rodzicami. Ta współpraca tworzy ramy do pogłębienia relacji, wspiera ciągłość opieki i zapewnia dzieciom stabilność.
- c) Aktywne słuchanie
Komunikacja opiekunek z dziećmi uwzględnia aktywne słuchanie, które przejawia się poprzez komentowanie zaobserwowanych działań dziecka, wyrażanie zainteresowania działaniami dziecka.
- d) Włączanie się do zabawy/aktywności dzieci

Opiekunowie włączają się do zabawy/aktywności dzieci, gdy dzieci tego potrzebują lub wyłączają się, jeśli ich obecność nie jest niezbędna. Opiekunowie są w pobliżu dzieci podczas eksploracji środowiska.

- e) Dostarczanie materiałów, przedmiotów, narzędzi
Rolą opiekuna jest dostarczanie dzieciom materiałów, przedmiotów czy narzędzi, które mogą rozwijać i wzbogacać aktywności i zabawy dzieci. Przykładowo podczas zabawy z wodą w trakcie przelewania z kubeczka do kubeczka, opiekun może dodać lejek, łyżki i butelkę, może też zacząć bawić się równolegle tymi przedmiotami, tak by dziecko mogło obserwować jego działania. Opiekun nie ponagla dziecka do użycia nowych materiałów, to dziecko samo decyduje, kiedy i jak je wykorzystuje.
- f) Pomaganie dzieciom w zrozumieniu świata
Opiekunki mówią na głos, jak działa to, co robią dzieci, jakie są obserwowane zależności, łączą przyczyny i skutki, pokazują dzieciom chronologię wydarzeń, przewidują wydarzenia.

2. W planowaniu codziennych aktywności dziecięcych w żłobku wykorzystywane są elementy metod:

- a) **Metoda Dobrego Startu Marty Bogdanowicz:** to metoda wzrokowo – słuchowo – motoryczna, w której odgrywają rolę trzy elementy: wzroku (wzory graficzne), słuchu (piosenka) i motoryki (odtworzenie wzorów). Celem jej jest jednocześnie usprawnianie analizatorów: wzrokowego, słuchowego, kinestetyczno – ruchowego a także kształcenie lateralizacji, orientacji w schemacie ciała i przestrzeni. Doniosłą rolę odgrywa występujący tu element muzyczny. Wiązanie śpiewu, muzyki i plastyki aktywizuje cały układ nerwowy.
- b) **Metoda ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne.** Zajęcia stymulacyjno-terapeutyczne, mają nauczyć aktywnego i twórczego życia poprzez poznanie siebie i innych, zdobycie zaufania do siebie i innych, nabranie pewności siebie i wiary we własne możliwości w sytuacji aktywnego ruchu i bliskiego kontaktu z drugą osobą.
- c) **Elementy metody Marii Montessori:** Pedagogika Marii Montessori daje dziecku szansę wszechstronnego rozwoju: fizycznego i duchowego oraz kulturowego i społecznego; wspiera jego spontaniczną i twórczą aktywność. Pomaga w rozwijaniu indywidualnych cech osobowości, w formowaniu prawidłowego charakteru, zdobywaniu wiedzy, umiejętności szkolnych i współdziałania.
- d) **Elementy metody SI:** Zajęcia metodą Integracji Sensorycznej w większości mają charakter aktywności ruchowej, która nakierowana jest na stymulację zmysłów. Są dostosowane do poziomu rozwoju dzieci i mają postać „naukowej zabawy”. Dziecko będzie zachęcane i kierowane do wykonywania aktywności, które będą wyzwalać i prowokować odpowiednie, skuteczne reakcje na bodziec sensoryczny.
- e) **Program powszechnej dwujęzyczności – „Dwujęzyczne dzieci”** - to innowacyjny program języka angielskiego dla najmłodszych, który umożliwia każdemu dziecku rozpoczęcie przygody z językiem angielskim i dwujęzycznością oraz czerpanie z tego wszelkich możliwych korzyści. Zajęcia z językiem angielskim to nauka przez zabawę: śpiewanie piosenek, powtarzanie tych samych wersetów, malowanie. Dzieci słuchają bajek w języku angielskim, by mogły się z nim oswoić.

3. W codziennej pracy z dziećmi jest wykorzystywany:

a) Ruch jako fundament prawidłowego rozwoju

Dzieci najlepiej funkcjonują w środowisku, które jest przewidywalne i uporządkowane. Stały plan dnia w żłobku daje dzieciom poczucie bezpieczeństwa i pomaga w wykształceniu nawyków. Dlatego ważne jest uwzględnianie różnych typów aktywności – od zabaw ruchowych, przez zajęcia plastyczne, po momenty relaksu i wyciszenia. Małe dzieci potrzebują dużo ruchu, dlatego codzienne zajęcia ruchowe są stałym elementem dnia w żłobku. Gry i zabawy, takie jak turlanie piłek, pokonywanie torów przeszkód czy proste tańce przy muzyce, nie tylko pomagają w rozwoju dużej motoryki, ale także uczą koordynacji ruchowej. Aktywność fizyczna sprzyja również rozładowaniu nadmiaru energii i poprawia koncentrację podczas spokojniejszych zajęć.

- b) **Zabawa** to naturalny sposób poznawania świata przez najmłodszych. W żłobku ruch jest formą rozrywki i narzędziem wspierającym rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny. Odpowiednio dobrane aktywności pomagają dzieciom rozwijać koordynację, równowagę, świadomość ciała i interakcje z rówieśnikami. Dziecko od najmłodszych lat uczy się poprzez ruch. To właśnie on pozwala mu opanować podstawowe umiejętności motoryczne, takie jak: chodzenie, bieganie, skakanie czy czołganie się. W żłobku zabawy ruchowe odgrywają bardzo ważną rolę, ponieważ kształtują zarówno zdolności manualne, jak i postrzeganie przestrzeni. Aktywność fizyczna ma również ogromny wpływ na rozwój układu nerwowego. Dzięki niej dzieci uczą się kontrolować swoje ciało, poprawiają koncentrację oraz zdobywają poczucie sprawczości. Jest to niezwykle istotne dla ich samodzielności. Zabawy ruchowe w żłobku to trening dla ciała, ale także doskonała okazja do nauki funkcjonowania w grupie. Dzieci uczą się czekać na swoją kolej, współpracować i dostosowywać się do reguł gry. Wspólne tańce, gonitwy czy zabawy z piłką pomagają w budowaniu więzi oraz rozwijają empatię i umiejętność odczytywania emocji innych dzieci. Niezwykle istotne jest to, że podczas aktywności fizycznej dziecko pokonuje swoje lęki i ograniczenia. Każdy mały sukces, np. przejście po równoważni czy złapanie piłki wzmacnia jego pewność siebie i motywuje do dalszych prób. Zabawy ruchowe mogą mieć różny charakter. Jedne są swobodne, inne wymagają określonych zasad. Obie formy są równie ważne dla rozwoju dziecka. Swobodna aktywność np. bieganie po placu zabaw czy taniec przy muzyce pozwala maluchowi eksplorować świat i wyrażać emocje. Z kolei zabawy oparte na strukturze np. tory przeszkód, zabawy

z chustą animacyjną czy proste gry zespołowe uczą koncentracji, koordynacji i przewidywania konsekwencji swoich działań. Dzięki nim dzieci stopniowo zaczynają rozumieć zasady rządzące światem i uczą się ich przestrzegania. Aby zabawy ruchowe przynosiły jak najlepsze efekty, powinny angażować różne partie ciała i zmysły. W żłobku dzieci mają okazję do:

- zabawy na podłodze – pełzanie, turlanie się czy wspinanie się na miękkie materace wspiera rozwój mięśni posturalnych i koordynację ruchową,
- aktywności wymagających precyzji – rzucanie i łapanie piłki, przechodzenie przez obręcze czy układanie ścieżek sensorycznych pomagają w doskonaleniu zdolności motorycznych,
- ćwiczeń z muzyką – rytmiczne klaskanie, podskoki czy marsz w takt muzyki poprawiają poczucie rytmu i synchronizację ruchową.

Wprowadzanie różnorodnych form ruchu sprawia, że każde dziecko znajdzie aktywność, która je zainteresuje i zmotywuje do dalszej eksploracji. Nawyki wyniesione ze żłobka często pozostają z dzieckiem na całe życie. Jeśli ruch jest przedstawiany jako radosna i naturalna część codzienności, maluchy chętniej będą podejmować aktywność fizyczną również w starszym wieku. Nie należy zapominać, że ruch wpływa również na samopoczucie emocjonalne dziecka. Podczas aktywności fizycznej organizm produkuje endorfiny – hormony szczęścia, które pomagają w redukcji stresu i poprawiają nastrój.

c) Zajęcia sensoryczne

Dzieci w wieku żłobkowym poznają świat przede wszystkim poprzez zmysły. Zajęcia sensoryczne, takie jak zabawy z masą solną, kolorowym ryżem, makaronem, malowanie palcami, eksplorowanie faktur różnych materiałów czy eksperymenty z wodą i piaskiem, wspierają rozwój poznawczy i pozwalają maluchom lepiej zrozumieć otaczający je świat. To czas, w którym dzieci mają możliwość doświadczenia i poznania otaczającego ich świata bosymi stópkami, brudnymi rączkami, wachającym nosem, smakującym językiem, szeroko otwartymi oczkami i słuchającymi uszami.

d) Czytanie literatury dziecięcej

W żłobku codziennie poświęcamy czas na wspólne czytanie prostych opowiadań, wierszyków czy rymowanek. Dzieci uczą się w ten sposób nowych słów, ćwiczą koncentrację i rozwijają wyobraźnię. Duże, kolorowe ilustracje przyciągają uwagę maluchów i ułatwiają im zrozumienie opowiadanych historii. Poprzez czytanie literatury dziecięcej rozwijamy myślenie, pamięć i mowę dzieci, uczą się one wyrażania emocji i radzenia sobie z nimi. Czytanie jest dla dziecka czasem relaksu i reguluje emocje z całego dnia oraz jest pretekstem do rozmowy i wyprawy do miejsc związanych z tematem.

e) Relaksacja i muzykoterapia

Stanowią integralny element codziennych oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych. Ćwiczenia relaksacyjne i muzykoterapia pomagają „wyciszyć” negatywne emocje, a tym samym powodują odprężenie fizyczne, obniżają lęk, agresję, pozwalając przywrócić dziecku wewnętrzną równowagę. Metody te przyczyniają się również do lepszego zrozumienia przez dzieci własnych stanów emocjonalnych i radzenia sobie w różnych sytuacjach.

f) Bajkoterapia

Bajki relaksacyjne służą odprężeniu, uspokojeniu, wyciszeniu. Efekt uspokojenia uzyskujemy najczęściej dzięki wizualizacji słuchowej, wzrokowej i czuciowej. Wizualizacja rozwija wyobraźnię dziecka i wywołuje określone stany emocjonalne. Dla wzmocnienia relaksacji w tle, podczas czytania, często towarzyszy nam spokojna muzyka. Bajki terapeutyczne pokazują, jak radzić sobie z najczęściej pojawiającymi się u dzieci emocjami: nieśmiałość, strach, zazdrość, nieumiejętność współpracy, złość, radość, smutek. Mają na celu uspokojenie emocji, obniżenie lęku, otwarcie dziecka na zmiany, akceptację własnych emocji, objaśnienie reguł otaczającego świata.

g) Zabawy paluszkowe i dźwiękonaśladowcze

Zabawy paluszkowe i dźwiękonaśladowcze to ważne narzędzia w rozwoju dziecka, które wspierają rozwój mowy, motoryki małej, pamięci i umiejętności komunikacyjnych. Pozwalają także na zabawę w formie rytmicznego ruchu i poznawania świata dźwięków. Ćwiczą precyzyjne ruchy palców, co jest ważne dla późniejszego pisania, rysowania i innych czynności wymagających precyzji. Zabawy paluszkowe poprawiają artykulację i słuch fonematyczny, a także wzbogacają słownictwo. Dzieci uczą się naprzemienności w zabawie, co jest podstawą dialogu i buduje więź emocjonalną z osobą bawiącą się. Powtarzanie wierszyków paluszkowych pomaga zapamiętać słowa i rytmiczne struktury. Spędzanie czasu na zabawie wspólnie z dziećmi to wspaniała okazja do wspólnej radości i tworzenia wspomnień. Poprzez zabawy dźwiękonaśladowcze dzieci uczą się rozróżniać różne dźwięki, co pomaga w rozwijaniu mowy. Używanie onomatopei pomaga w usprawnieniu aparatu mowy, poprawia artykulację i intonację. Zabawy takie rozbudzają wyobraźnię, dzieci bawią się, naśladując różne dźwięki, tworząc własne historie. Dzieci uczą się nowych słów, które są związane z określonymi dźwiękami. Dźwiękonaśladowcze zabawy są świetną formą zabawy, która pozwala na relaks i uśmiech.

h) Zabawy manipulacyjno-konstrukcyjne

Podczas tych zajęć, które są świetną zabawą, dzieci uczą się budować konstrukcje z klocków, które z wielką ochotą burzą. Z pomocą opiekunek uczą się szeregować klocki, manipulować nimi, a także układać grupy tych samych kolorów. Nakładają kółka na piramidę oraz dopasowują odpowiednie kształty do otworów. Dzięki takim zabawom rozwija się u nich koordynacja ruchowa i zręczność. Usprawnia się praca dłoni, zwłaszcza palców i nadgarstków. Zabawy manipulacyjno-konstrukcyjne usprawniają procesy myślenia i koncentracji, ćwiczą cierpliwość i wytrwałość.

i) Zajęcia kulinarne

Dzieci z pomocą opiekunek, intendentki, kucharki, przygotowują pyszne i zdrowe posiłki. Kręcą, mieszają, dosypują, wałkują, smakują i dekorują przygotowane przez siebie pyszności. Takie aktywności są planowane przy okazji świąt nietypowych, np. dzień dyni, dzień warzyw i owoców, itp.

j) Zajęcia plastyczne

Do zajęć wykorzystujemy różnorodne techniki: malowanie palcami, rysowanie świecą czy malowanie kredkami. Podejmujemy pierwsze próby lepienia z plasteliny i modeliny, malowania pędzlem, wykonywania stempelków. Kleimy prace z włóczki, szmatek, kasz i makaronów, bawimy się masą papierową, bibułą, krepiną, papierem kolorowym i wieloma innymi. Zajęcia te rozwijają dziecięcą wyobraźnię, zdolności manualne, pomagają uwierzyć we własne siły, wzmacniają poczucie własnej wartości oraz uczą cierpliwości.

VI. Harmonogram obejmujący stałe i zmienne elementy dnia (standard 1.1.3)

Harmonogram dnia w Publicznym Żłobku „Malucholandia” w Busku - Zdroju jest stały i przewidywalny dla wszystkich dzieci. Wzmacniane jest poczucie bezpieczeństwa poprzez rutyny i rytuały. Harmonogram uwzględnia aktywności wszystkich dzieci. Jest modyfikowany pod względem poziomu trudności aktywności do poziomu rozwoju poszczególnej grupy dzieci. W ciągu dnia dzieci obserwując siebie nawzajem dzieci uczą się nowych umiejętności. Harmonogram dnia jest dostępny dla rodziców, również dla rodziców dzieci nowoprzyjętych, w celu ułatwienia procesu adaptacji. Czynności higieniczne, takie jak zmiana pieluszek, mycie, podmywanie i odświeżanie dziecka, odbywa się w oprócz momentów dnia określonych w harmonogramie także w zgodzie z potrzebami dziecka. Przewijanie odbywa się bez pośpiechu i z delikatnością. Dzieciom starszym, które korzystają z nocnika, przypomina się o możliwości skorzystania z toalety. Każdego dnia w harmonogramie dla wszystkich grup jest przewidziany czas na odpoczynek. Najmłodsza grupa ma możliwość odpoczynku w trakcie całego dnia, dzieci z grupy średniej i starszej w razie potrzeby korzystają z odpoczynku na pufach, kocykach czy domku „kryjówce”.

RAMOWY ROZKŁAD DNIA	
6 ⁰⁰ – 8 ⁴⁵	Przyprowadzanie dzieci do żłobka. Zabawy indywidualne wg inwencji dziecka w kąciakach zainteresowań pod opieką opiekunki. Zabawy integracyjne, zabawy ruchowe ze śpiewem. Prace porządkowe w sali.
8 ⁴⁵ – 9 ⁰⁰	Przygotowanie do śniadania. Zabiegi higieniczno-pielęgnacyjne.
9 ⁰⁰ – 9 ³⁰	Śniadanie. Karmienie i pomoc przy spożywaniu posiłku. Uczenie samodzielnego i estetycznego spożywania posiłku.
9 ³⁰ – 9 ⁴⁵	Zabiegi pielęgnacyjne, przygotowanie do zajęć.
9 ⁴⁵ – 10 ³⁰	Zajęcia edukacyjne. Blok tematyczny (ćwiczenia gimnastyczne, umuzykalnianie, zajęcia plastyczne, ćwiczenia z mowy i myślenia, elementy literatury i nauk matematyczno-przyrodniczych), przedstawienia teatralne, spacer.
10 ³⁰ – 10 ⁴⁵	Przygotowanie do odpoczynku. Zabiegi higieniczno-pielęgnacyjne.
10 ⁴⁵ – 12 ⁰⁰	Czas na sen lub leżakowanie. Słuchanie muzyki relaksacyjnej, kołysanek. Czytanie bajek przez opiekunkę.
12 ⁰⁰ – 12 ¹⁵	Przygotowanie do posiłku. Zabiegi higieniczno-pielęgnacyjne.
12 ¹⁵ – 12 ³⁰	Obiad - I danie (zupa).
12 ³⁰ – 13 ⁰⁰	Zabawy wspólne, zajęcia, spacer.
13 ⁰⁰ – 13 ¹⁵	Przygotowanie do obiadu. Zabiegi higieniczno-pielęgnacyjne.
13 ¹⁵ – 13 ³⁰	Obiad – II danie. Karmienie i pomoc przy spożywaniu posiłku. Uczenie samodzielnego i estetycznego spożywania posiłku.
13 ³⁰ – 13 ⁴⁵	Zabiegi higieniczno- pielęgnacyjne.
13 ⁴⁵ – 14 ⁴⁵	Zabawy popołudniowe. Zabawy ruchowe, spacer, zabawy na placu zabaw (w zależności od warunków)

	atmosferycznych), gry i zabawy dydaktyczno-wychowawcze.
14 ⁴⁵ – 15 ¹⁵	Przygotowanie do posiłku. Zabiegi higieniczno-pielęgnacyjne.
15 ¹⁵ – 15 ³⁰	Podwieczorek.
15 ³⁰ – 15 ⁴⁵	Czynności higieniczno-pielęgnacyjne.
15 ⁴⁵ – 17 ⁰⁰	Zabawy swobodne pod opieką opiekunek, rozchodzenie się dzieci do domu.

VII. Planowane aktywności (standard 1.1.4)

Planowane aktywności są niezbędną częścią Planu OWE (standard 1.1.4). Wymagania odnośnie do charakteru tych aktywności określają standardy 4-11 zawarte w tabeli poniżej.

NR STANDARDU	DZIAŁANIA PERSONELU, WSKAZÓWKI METODYCZNE ORAZ AKTYWNOŚCI
4.1 Żłobek stwarza dzieciom warunki do odpoczynku w pomieszczeniu w dwóch różnych formach (w szczególności: odpoczynek na leżaczkach, cicha aktywność na dywanie)	Każdego dnia personel stwarza dzieciom warunki do odpoczynku w placówce w dwóch formach: odpoczynek na leżaczkach lub na dywanie. W żłobku funkcjonuje ramowy rozkład dnia, który obowiązuje wszystkie grupy wiekowe. Przewidziany jest w nim czas na odpoczynek - leżakowanie. W grupie najmłodszej zwłaszcza na początku roku szkolnego, pora odpoczynku jest dostosowana do potrzeb dzieci. Poza porami drzemki ujętymi w ramowym rozkładzie dnia stwarzana jest również możliwość odpoczynku, np. na dywanie, macie, podczas słuchania czytanych bajek z literatury dziecięcej, odpoczynek w kryjówce na materacu, gdzie dzieci mogą oddzielić się od reszty grupy, aby poleżeć w spokoju oraz w każdej sali dostępne są duże, miękkie pufy, na których dzieci mogą się relaksować. Ponadto każda grupa codziennie wychodzi na spacer na zewnątrz, również wykorzystując wózki spacerowe, gdzie dzieci mogą chwilę się zdrzemnąć podczas przejażdżki.
4.2 Żłobek ma spisana listę działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych (mycie rąk, toaleta, zmiana pieluchy i inne)	Działania personelu wspierające autonomię dziecka podczas czynności higienicznych: - Personel opisuje czynności higieniczne, jakie wykonuje razem z dzieckiem, żeby dziecko wiedziało, co będzie się z nim działo w kontakcie z dorosłym. - Informuje dziecko o zamiarze zmiany mu pieluszki i upewnia się, że dziecko rozumie jego intencje. - Personel zachęca dzieci do samodzielnego mycia rąk, pokazując ruchy krok po kroku.
4.4 Żłobek ma spisana listę działań personelu wspierających samodzielność dziecka podczas posiłków	Działania personelu wspierające samodzielność dziecka podczas posiłków: - Personel daje dzieciom tyle czasu na spożywanie posiłków, ile potrzebują. - Dzieci są zachęcane do samodzielnego nakładania sobie porcji posiłków. - Dzieci same decydują, co skosztują podczas śniadań w formie szwedzkiego stołu. - Personel daje możliwość dzieciom samodzielnego nakrywania i sprzątania po posiłku.
5.1 W Żłobku określone są wspólne dla całego personelu sposoby: 1) nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa; 2) reagowania werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci; 3) komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia i zmian z tym związanych	1. Sposoby nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa: Personel: - często znajduje się w fizycznej bliskości dzieci, siedząc obok nich na ich poziomie, np. na podłodze lub przy stole; - odzwierciedla emocje dzieci, ich radość i entuzjazm oraz inne emocje. Stara się utrzymać pozytywne emocje w kontakcie z dziećmi, żartuje z nimi, uśmiecha się i śmieje, reaguje na interakcje z dziećmi w ciepły sposób; - jest uważny na trudne momenty dzieci (zmęczenie, przestymulowanie) i wspiera je, aranżując zmiany w otoczeniu, dostosowując ton głosu i styl interakcji do sytuacji; - pozwala dzieciom się przytulać i utrzymywać fizyczną bliskość w odpowiedzi na werbalne lub niewerbalne intencje dzieci. 2. Sposoby reagowania werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci Personel: - swobodnie dołącza do zabawy i aktywności z dziećmi lub oddala się, gdy

	dzieci go nie potrzebują; - pozwala dzieciom na popełnianie błędów i zachęca do samodzielnego ich naprawiania/rozwiązywania problemów, jeżeli są na to gotowe; - akceptuje wyrażanie emocji przez dzieci; - okazuje szacunek dzieciom, wyrażając to również poprzez formy grzecznościowe: „dziękuję ci”, „proszę” 3. Sposoby komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia i zmian z tym związanych Personel: • uprzedza dziecko o działaniu, które będzie podejmowane z jego udziałem (np. zmiana pieluchy lub wycieranie nosa lub buzi), i czeka na jego odpowiedź (werbalną lub niewerbalną), żeby mieć pewność, że dziecko rozumie sytuację; • przypomina dzieciom werbalnie lub niewerbalnie (gestem lub używając znaków graficznych) o następnym punkcie w planie dnia.
6.1 Żłobek ma spisane wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami	Personel: • aranżuje przestrzeń tak, żeby dzieci mogły widzieć, co robią inni, m.in. poprzez podział sali na kilka stref wyposażonych w zróżnicowane zabawki i materiały czy możliwość przekształcania sali w odpowiedzi na aktualne zainteresowania dzieci; • celebrowa rytuały codziennego przywitania i pożegnania; wspólnie realizowany plan dnia, z powtarzającymi się zabawami integrującymi dzieci; • włącza dzieci w dekorowanie sali; • modeluje społeczne interakcje podczas zabaw z dziećmi, w których uczestniczy; • wykorzystuje wiedzę o zainteresowaniach i temperamencie dzieci do angażowania ich we wspólne zabawy.
6.2 Aktywności wspierające rozwój autonomii dzieci poprzez: 1) umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących, 2) zwiększenie samodzielności dzieci	Personel: • umożliwia dzieciom podejmowanie różnych ról (np. poprzez wyznaczenie w najstarszej grupie dyżurnego pomagającego w rozdawaniu sztuczków); • zostawia dziecku czas na samodzielnie wykonanie jakiejś czynności, np. przy ubieraniu się, sprzątaniu, łączeniu puzzli lub aranżacji miejsca zabawy; • stwarza dzieciom możliwości pomagania innym dzieciom; • wspiera samodzielne rozwiązywanie konfliktów między dziećmi i udziela wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów, jeśli same nie potrafią znaleźć rozwiązania problemu (uwaga: wskazane jest, aby osoby z personelu miały wspólną strategię wspierania dzieci w sytuacjach konfliktowych); • umożliwia dzieciom podejmowanie decyzji i wybieranie zgodnie z ich możliwościami rozwojowymi.
6.3 Zadania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie	Personel: • daje dzieciom wskazówki, jak ze sobą współpracować (np.: „Najpierw on, potem ty”); • pozostaje w pobliżu, gdy dzieci decydują, z kim chcą się bawić; • podpowiada dziecku, jak może się zachować w konkretnej sytuacji, a nie mówi, czego ma nie robić (koncentruje się na pozytywnych komunikatach korygujących); • wprowadza zasady funkcjonowania dzieci w grupie i wyjaśnia ich znaczenie.
6.4 Celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń	Celebrowanie dotyczy spraw bliskich najmłodszym dzieciom, takich jak np.: • urodziny każdego dziecka (personel ustala z rodzicami i wprowadza prosty zwyczaj/rytuał świętowania w grupie urodzin, taki sam dla każdego dziecka); • Dzień Rodziny, Dzień Babci i Dziadka (personel dba o to, by dzieci nie były obligowane do dawania rodzicom czy dziadkom prezentów), • Dzień Chłopaka, • Dzień Kobiet, • Mikołajki, • Pierwszy dzień wiosny, lata, jesieni i zimy, itp. Personel: • uzgadnia celebrowanie świąt o znaczeniu kulturowym czy religijnym z rodzicami; • respektuje prawo dziecka do odmowy lub rezygnacji ze świętowania lub z fragmentu rytuału (np. przytulenia przez inne dzieci).
7.1 Wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu	• umożliwianie dzieciom zabawy w kąciach tematycznych uzupełnianych regularnie nowymi materiałami, zabawkami, przedmiotami, zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci i ich aktualnymi potrzebami; • rozwijanie zainteresowań dzieci przez dzielenie się pomysłami i pokazywanie nowych zastosowań istniejących materiałów, zabawek i pomocy edukacyjnych;

i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci	• dostosowanie czasu trwania zabaw do możliwości dzieci (zabawy trwają tak długo, jak długo dzieci są nimi zainteresowane); • dostosowanie tematyki inicjowanych przez personel zabaw do aktualnych zainteresowań dzieci; • zapewnianie dzieciom dostępu do materiałów wzbudzających ich ciekawość, do przedmiotów codziennego użytku oraz materiałów pochodzących z natury; • umożliwianie dzieciom eksplorowania najbliższego otoczenia żłobka i obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie.
7.2. Aktywności dzieci uwzględniające: 1) myślenie przyczynowo-skutkowe, 2) umiejętność obserwacji i doświadczanie otaczającego świata, 3) używanie określeń dla cech przedmiotów, 4) używanie określeń przestrzennych	1. Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci myślenie przyczynowo-skutkowe: • opisywanie tego, co dziecko robi, co się dzieje z badanymi przez nie przedmiotami, materiałami; • uruchamianie umiejętności skupienia na działaniu i przewidywania jego skutków (np.: „Pchnąłeś piłkę. Teraz turla się po podłodze. Ciekawe, gdzie się zatrzyma?”); • wykorzystywanie czynności dnia codziennego (takich jak: ubieranie, jedzenie, higiena) lub tworzenie sytuacji edukacyjnych, w których dziecko może: - manipulować przedmiotami, materiałami; - podejmować czynności odwracalne i nieodwracalne; - robić doświadczenia; - próbować nowych rozwiązań i sprawdzać ich skuteczność. 2. Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci umiejętność obserwacji i doświadczania otaczającego świata: • obserwowanie razem z dzieckiem lub dziećmi zjawisk, które przyciągają ich uwagę, i komentowanie tego (np.: „Widzę, że kapie woda z kranu, zakręczę go mocniej”; „Słyszę, że stukasz grzechotką w stół. To głośny dźwięk. Ja stukam grzechotką w dywan. To cichy dźwięk”); • okazywanie zaciekawienia i swojego zaangażowania w badanie, modelowanie postawy ciekawości, dociekliwości, zaangażowania w swoje działanie; • pomaganie w rozumieniu tego, co dzieci robią i obserwują, przez opisywanie i wyjaśnianie; • zachęcanie do eksplorowania natury i terenu na zewnątrz budynku, stwarzanie możliwości swobodnej zabawy oraz opisywanie tego, co dzieci robią. 3. Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci używanie określeń dla cech przedmiotów • określanie i nazywanie cech przedmiotów używanych przez dzieci (dotyczących np. koloru, kształtu, faktury); • określanie relacji między przedmiotami (np.: dużo–mało; blisko–daleko, ciepło–zimno) w sytuacjach codziennych, swobodnej zabawy i zajęciach kierowanych przez siebie; 4. Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci używanie określeń przestrzennych • używanie w codziennych kontaktach z dziećmi takich słów, jak: góra, dół, przód, tył, lewo, prawo, nad, pod, obok, wewnątrz, zewnątrz, przed, za, obok, między, wyżej, niżej, w górze, na dole, daleko, blisko, wysoko, nisko; • opisywanie swoich czynności i aktywności dzieci i umiejscawianie tych działań w przestrzeni („Postawiłam kubeczki do picia na tacy. Widzę, że posadziłeś misia na krześle, a zajączka na podłodze. Chcesz, żeby zając siedział wyżej?”).
8.1 Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) mówienia do dzieci, 2) aktywnego słuchania dzieci, 3) wzbogacenia słownictwa dzieci.	Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, uwzględniające: 1) mówienie do dzieci • komunikowanie się w sposób zrozumiały dla dziecka; • inicjowanie kontaktu werbalnego i niewerbalnego; • używanie pytań otwartych i rozszerzających lub inicjujących rozmowę w sposób budzący zainteresowanie albo działanie dziecka; • stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itd.); • towarzyszenie dzieciom w zabawach i częste komentowanie, co one robią; • dopytywanie dzieci o ich potrzeby w czasie codziennych czynności, takich jak toaleta czy jedzenie; • kierowanie wzroku i postawy ciała w kierunku dziecka, które coś mówi; • zadawanie pytań rozszerzających i komentowanie w sposób zachęcający do dalszej wypowiedzi („Co się stało? Uderzyłeś się? Gdzie?”);

	3) wzbogacanie słownictwa dzieci - wykorzystywanie słów z różnych kategorii (np.: przedmioty, działania, uczucia, funkcje); - rozwijanie interakcji dotyczących wspólnego doświadczenia lub zdarzeń z życia dziecka (np.: „Pamiętasz, jak na spacerze widzieliśmy wiewiórkę?”; „Wiem, że w domu masz psa. Co on robi, jak przychodzisz do domu? Hau-hau?”); - nazywanie, opisywanie tego, co robi dziecko, z użyciem nowych słów (pytanie: „Czy ten kalafior ci smakuje? zamiast: „Mniam-mniam?”); - rozwijanie języka i słownictwa dzieci za pomocą określeń opisujących dane zjawisko, sytuację czy przedmiot i łączenia ich ze słowami, które dziecko zna; - wypowiadanie się pełnymi zdaniami, unikanie infantylizowania; - mówienie w pierwszej osobie („Teraz pokażę ci tę nową układankę”).
8.2 Aktywności dzieci obejmujące: 1) rozmowy z dziećmi, 2) komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem, 3) aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek.	Lista aktywności obejmująca: 1) rozmowy z dziećmi - utrzymywanie konwersacji z dzieckiem przez wymianę: słuchanie–mówienie–słuchanie; - wykorzystywanie każdej sytuacji w ciągu dnia do prowadzenia rozmów z dziećmi (niezależnie od tego, czy jest to zabawa kierowana, czy posiłek, czy mycie rąk, ubieranie się przed spacerem itp.); - angażowanie dziecka w słowną interakcję opartą zarówno na wspólnie dzielonym doświadczeniu, jak i osobistych doświadczeniach dziecka; 2) komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem - stwarzanie sytuacji, w których dzieci mogą bawić się ze sobą i rozmawiać o tym, co robią; - wspieranie komunikowania się dzieci ze sobą i z personelem (np. poprzez zabawy w telefon, w przyjęcie, w dom); - rozmawianie z dziećmi na temat tego, co jest aktualnie przedmiotem ich uwagi; - dawanie wskazówek dzieciom ułatwiających komunikację („Możesz powiedzieć, żeby...”; „Możesz zapytać o...”); 3) aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek - wprowadzenie i kultywowanie zwyczaju codziennego czytania o określonej porze, codziennych zabaw ze śpiewem; - wykorzystywanie rymowanek, piosenek do rozpoczynania, trwania i kończenia jakiejś czynności (np. piosenka na powitanie); - opowiadanie dzieciom książek z obrazkami i dbanie o to, żeby dzieci mogły aktywnie w tym uczestniczyć, dotykając ich, komentując treść.
9.1 Wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci , uwzględniając: 1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki, 2) rozwój percepcji zmysłowej dzieci, 3) rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki.	Wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające: 1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki - zapewnienie dostępności materiałów i przedmiotów umożliwiających dzieciom rozwijanie sprawności motoryki małej; - stwarzanie sytuacji, w których dzieci mogą ćwiczyć sprawność rąk i palców, w tym np.: zgniatać, rolować, rozplaszczać miękkie masy, trzymać małe przedmioty, doskonaląc chwyt, drzeć papier; - umożliwianie dzieciom zamykania, otwierania, zakręcania i odkręcania pojemników, wkładania i wyjmowania małych przedmiotów; 2) rozwój percepcji zmysłowej dzieci - umożliwianie dzieciom codziennego kontaktu z materiałami angażującymi zmysły: czucie, smak, zapach, wzrok, słuch, poczucie ułożenia ciała i równowagę; - zapewnianie w ciągu dnia różnorodnych aktywności sensorycznych, dostosowanych do potrzeb dzieci i ich możliwości (uwaga: planowanie doświadczeń sensorycznych powinno zagwarantować dzieciom czas na zaangażowanie się i zabawę z innymi dziećmi); - stwarzanie niemowlakom możliwości samodzielnego badania różnorodnych obiektów i swojego ciała – własnych rąk i nóg oraz twarzy; 3) rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki - wspieranie niemowlaków w nauce kontrolowania ruchów ciała i nauce stania, chodzenia na czworakach i chodzenia w pionie; - umożliwianie niemowlakom eksplorowania przestrzeni przez przenoszenie ich w różne miejsca, w których czekają nowe wyzwania, np. dążenie do interesujących przedmiotów; - bawienie się z dziećmi w zabawy ruchowe, podążanie za tym, co robią dzieci (np. turlanie się, chodzenie na czworakach); - stwarzanie dzieciom warunków do podejmowania nowych wyzwań związanych z przemieszczaniem się i uczeniem nowych umiejętności motorycznych;

	• umożliwianie dzieciom wielokrotnego powtarzania i ćwiczenia konkretnych umiejętności ruchowych tak długo, jak długo są tym zainteresowane; • wykorzystywanie sytuacji codziennych do ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej, np. podczas jedzenia, ubierania się i innych czynności.
9.2 Aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym: 1) zabawy angażujące zmysły: wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku, 2) zabawy wspierające rozwój motoryki małej, 3) ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi, 4) zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała, 5) aktywności w zakresie dużej motoryki ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu.	Przykładowa lista aktywności personelu, wspierających rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym: 1) zabawy angażujące zmysły wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom aktywności, takie jak: • ścieżki sensoryczne – chodzenie na bosaka po trawie, piasku; • zabawy wodą, błotem, piaskiem; • malowanie rękami; • słuchanie i wydawanie dźwięków; • wąchanie naturalnych zapachów (warzyw, owoców, ziół, kwiatów); • testowanie smaków; • zabawy „koszykiem skarbów”; 2) zabawy wspierające rozwój motoryki małej Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom aktywności, takie jak: • zabawa klockami; • wkładanie i wyjmowanie elementów z pojemników; • wlewanie, przelewanie i wylewanie wody; • przesypywanie kaszy za pomocą różnych narzędzi; • zabawy papierem: chwytanie, darcie, składanie, robienie kulek; • malowanie farbami (palcami, pędzlami, stemplami, gąbką); • zabawa masami sensorycznymi (ciastoliną, plasteliną, modeliną, piasek kinetyczny, masa solna, ryżolina), lepienie, wałkowanie, krojenie, rwanie, łączenie; • przyczepianie, odczepianie, zapinanie, odpinanie; • włączanie przycisków; • nawlekanie na sznurek koralików lub przedmiotów użytku domowego do tego dopasowanych; • układanie puzzli prostych 2-3 elementowych; • odkręcanie, zakręcanie; 3) ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom aktywności, takie jak: • wspinanie się na kanapę z wykorzystaniem poduszek, krzesełek, mocnych pudeł; • chodzenie po śladzie; • samodzielne jedzenie; • malowanie oburącz na dużych powierzchniach; • mycie rąk; • ubieranie się (wkładanie i zdejmowanie prostych elementów garderoby); • sprzątanie zabawek do pudeł; • zabawy piłką: rzucanie, łapanie, turlanie; • ścieżki sensoryczne – spacer bosymi stopami • segregacja klocków ze względu na kształt, kolor, wielkość • chodzenie w parach, na palcach, czworakowanie, podskoki, obroty, • chodzenie z wężem spacerowym, • rzuty piłką do celu, • tory przeszkód, skakanie przez przeszkody, • labirynty – wodzenie palcem po liniach, • stosowanie stempli i malowanie wzorów, • rysowanie w kaszy lub piasku, • zabawy z balonikiem i woreczkami, 4) zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała Opiekun inicjuje i proponuje dzieciom zabawy, takie jak: • turlanie się; • huśtanie się; • przeciskanie się przez tunel; • otulanie się kocem; • masowanie; • naśladowanie ruchu;

	• oglądanie się w lustrze; • zabawy „paluszkowe”; • zabawy w basenie z piłeczkami, • zjazd na zjeżdżalni, • zabawy z dźwiganiem, ciągnięciem i pchaniem.
10.1 Wskazówki metodyczne dla personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom: 1) działania twórcze, 2) dostęp do wytworów kultury	• zapewnienie dostępu do materiałów umożliwiających dzieciom kreatywne działanie; • stworzenie bezpiecznej atmosfery, bez oceniania, zapewnienie swobody działania oraz czasu potrzebnego na angażowanie się dzieci we własnym tempie i zakresie; • docenienie procesu twórczego, a nie jakości efektu; • wspieranie i nadawanie wartości samemu działaniu tworzenia; • nazywanie tego, co dzieci robią, bez poprawiania ich i oceniania; • zapewnienie dzieciom czasu i miejsca na działania kreatywne w ciągu całego dnia; • stwarzanie dzieciom okazji do ekspresji twórczej, m.in. w formie tańca, śpiewu, manipulacji materiałami plastycznymi, wydawania dźwięków; • aranżowanie działań artystycznych nawet dla małej grupki dzieci lub pojedynczego dziecka, bez konieczności angażowania całej grupy w to samo działanie; • dostarczanie dzieciom okazji obcowania ze sztuką (rzeźbą, malarstwem, rysunkami) o wysokiej jakości artystycznej; • zapewnianie dzieciom kontaktu z muzyką wysokiej jakości, zarówno jeśli chodzi o jakość odtwarzania, jak i repertuar; • zapewnianie dzieciom dostępu do książek z szatą graficzną wysokiej jakości oraz do albumów ze zdjęciami; • organizowanie dzieciom rysowania i malowania na poziomych i pionowych dużych płaszczyznach (wielkości co najmniej A3) na wysokości ich wzroku; • organizowanie warunków do aktywności twórczej na zewnątrz budynku – w naturze. UWAGA: Dzieci w wieku do 3 lat nie mogą mieć kontaktu z żadnymi ekranami! • rozwijanie wrażliwości dzieci oraz upowszechnianie szeroko pojętej kultury językowej (czytanie dzieciom przez osoby zaproszone do placówki).
10.2 Działania personelu zachęcające dzieci do: 1) wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach; 2) wyrażania twórczej ekspresji przez umożliwienie dzieciom wykorzystywania różnorodnych materiałów; 3) poznawania różnych wytworów kultury.	Lista działań personelu zachęcających dzieci do: 1) wyrażania twórczej ekspresji w różnych formach • sfera muzyczna: śpiewanie, granie, wytwarzanie dźwięków, w tym z wykorzystywaniem głosu i dźwięków generowanych przez przedmioty, zjawiska, ciało, powtarzanie, modyfikowanie i tworzenie melodii, słuchanie dźwięków naturalnych i wytworzonych, słuchanie muzyki, piosenek; • sfera plastyczna: malowanie, barwienie, rysowanie, stemplowanie, cięcie, darcie, naklejanie, komponowanie obrazów na dużych i małych przestrzeniach, komponowanie w przestrzeni trójwymiarowej, układanie, dekorowanie z wykorzystaniem różnorodnych materiałów; • sfera ruchowa: ruch swobodny i spontaniczny, taniec swobodny, naśladowanie ruchów, tworzenie ruchów z wykorzystaniem swojego ciała i z rekwizytów, taniec do muzyki; • sfera słowna: spontaniczne i swobodne zabawy własnym głosem – tworzenie własnych słów, wydawanie dźwięków naśladowczych, zmiana głosu, tworzenie rymów, mówienie wierszyków, zmienianie słów w znanych dziecku wierszykach; • łączenie różnych rodzajów ekspresji: ruch swobodny do muzyki z wokalizą dziecka oraz jednocześnie malowaniem wodą na chodniku (tworzeniem swobodnych linii); 2) wykorzystywania różnorodnych materiałów Zachęcanie dzieci do używania różnorodnych materiałów, takich jak: woda, piasek, błoto, trawa, liście, kamienie, zioła, warzywa, owoce, instrumenty, przedmioty wydające dźwięki, ubrania, materiały tekstylne, papier, przedmioty codziennego użytku; 3) poznawania różnych wytworów kultury Zapoznavanie dzieci z różnymi wytworami kultury poprzez: • teatryki w wykonaniu opiekunów, rodziców lub zaproszonych artystów; • słuchanie muzyki na żywo; • słuchanie muzyki klasycznej; • prezentowanie reprodukcji malarstwa lub rzeźby; • czytanie i oglądanie książek i albumów o wysokich walorach artystycznych (graficznie i językowo).

